

EPK sinoči

V Vetrinjskem dvoru se je sinoči začel drugi španski projekt v okviru Kulturnih ambasad: fotografska razstava Urbscapes: Hibridizacija prostora. Do konca marca bodo na ogled dela različnih generacij španskih umetnikov z lajtmotivom "narava in urbano". V linearni viziji časa. Veleposlanica Španije v Sloveniji Anunciada Fernandez de Cordoba in podžupan Mestne občine Maribor Tomaž Kancler. (Rene Gomolj)

O dušah z dušami

Humanistični simpozij
Koncepti in podobe duše
v mariborski sinagogi

TAJA KORDIGEL

"Svetloba v tem prostoru me hkrati pomirja in vznemirja. Vse to, kar bomo danes slišali in česar ne bomo slišali, vse te duše, podobe, slike ...", so bile abstraktne (duše polne) misli, s katerimi je Dušan Šarotar včeraj dopoldne v mariborski Sinagogi v okviru projekta Duše v sinagogi odprl humanistični simpozij Koncepti in podobe duše. Dejal je: "Današnji simpozij ima kratko, intime polno predzgodbo. Predlani sem veliko pisal. Zaprt v svojo sobo. Le jaz in besede ... Čedalje pogosteje sem se srečeval z besedo duša, ki je ena najlepših besed mojega prekmurskega otroštva. Ta beseda se je namreč zmeraj vezala z nečim pozitivnim, komaj kasneje, ko sem odrasel, sem med svojim raziskovanjem ugotovil, da teh duš ni več ali pa jih je čedalje manj. Razmišljal sem o korespondencah med tem, kar je v nas, in med zunanjim, obćim. Ne vem, ali je to, kar vidim na nebu, v meni, ali je tam res nekaj," je s pogledom na svoje fotografije, razstavljene v Sinagogi s črno-belimi motivi oblakov, razmišljal uvodni govornik. "Na eni strani je duša vsakodnevna beseda, po drugi pa vsebuje nekaj mističnega. Morda bi bilo bolje o tem molčati. A molčati ni enako kot biti v tišini," je še dodal Šarotar, preden je v tišini, poslušajoč govornike, ki so mu sledili, sedel na še edini prosti stol v občinstvu, vsi ostali so bili namreč zaradi velikega zanimanja za dogodek zasedeni.

Tišino so prelomili gostje simpozija dr. Marko Uršič, dr. Vid Snoj, dr. Janez Balazšič, dr. Dragica Haramija, Jelka Ciglenečki in dr. Gorazd Mrevlje. Te je zgodovinsko-orisno pozdravil vodja sinagoge dr. Marjan Toš: "Ko sem pred 11 leti prišel do obnovljene sinagoge skoraj dva in pol kilogramom težkim ključem v rokah, so bili moji občutki čudni. Eni od prvih obiskovalk sem obljubil, da bo prostor zaživel z dušo. In konec tega prizadevanja je (ta) projekt EPK ... Jude sicer srečamo v Mariboru že konec 13. stoletja, prve stalne judovske naselbine so po najnovejših raziskavah bile pri nas že v 11. stoletju. Na Slovenskem je bila najmočnejša judovska naselbina v Mariboru, bil je središče slovenskega judovstva in njegova stična točka je bila prav sinagoga, v kateri sedimo danes, ki je ena najstarejših ohranjenih sinagog v srednji

Polna Sinagoga na včerajšnjem simpoziju Koncepti in podobe duše (Rene Gomolj)

Evropi. Nedvomno: bila je duša mariborskega judovstva. In s Šarotarjevim projektom so dobile (tudi nove) duše varen dom. Naj te razsvetlijo mesto, naj izginejo zli duhovi in prekletstvo."

Nekdanji Šarotarjev profesor dr. Marko Uršič je publiki razkril, da noben prostor, v katerem je do tedaj nastopal, ni bil tako lep, kot je ta. "O duši so govorili, pisali in peli vsi veliki stari narodi - Izraelci, Egipčani, Indijci ...Odisej si v pasusu Odiseje, v 11. spevu, želi objeti dušo svoje matere. Pri Homerju obstaja svet senc, ki je teman, duše so bile preklete, pozabljene, prepuščene temi. Pri Orfikih (sledilcih pesnika Orfeja) je drugače. Njihovi zapisi so ohranjeni na zlatih tablicah, ki so bile zakopane s pokojniki v četrtem in tretjem stoletju pred našim štetjem, verjeli so, da se duše spominjajo in vračajo. Orfiki so vplivali na velikega Platona, ki je napisal kar nekaj pasusov o duši, o njeni nesmrtnosti. Verjel je, da je duša tisto, kar je bilo ustvarjeno prvo, še pred materialnim svetom. Aristotel je razlikoval tri vrste duše: rastlinsko, živalsko in človeško," je nizal zgodovinsko filozofijo percepcije duše Uršič. Kronološko je tudi nadaljeval: "Za Platona in Aristotela je bila duša nekaj abstraktnega, nič konkretnega ne povesta, kaj vse vsebuje. Descartes je dušo lociral v endokrino žlezo češeriko. Kje natančno se duša nahaja? Obstajajo različna mišljenja. Lociramo jo v glavi, najpogosteje med očmi, četudi si velikokrat med tem ko si rečemo: 'to sem jaz', sežemo na mesto, kjer se nahaja naše srce. Pri Dantejevi Božanski komediji duša nastopa kot nek čolnič,

ki pelje sam sebe po reki Smrti, prav duša naj bi človeka peljala v onstranstvo. V renesansi je duša pojmovanja kot sponka sveta, ki spaja spodnjo in zgornjo stran bivanja. Ni najvišja. Nad njo je bog. In ni edini." Zaključil je s sedanjostjo: "Zelo dobro vemo, da smo minljivi, vendar je dokončno sprejetje smrti zelo težko. In vsi imamo željo, da bi po smrti naša duša preživela telo. A kako naj to dojamemo kot človek? To nam ni dano, v veliki meri pa je odvisno od vzgoje. Tudi od človekove osebne zgodovine."

O umiranju duše v Kafkinem naj-slovitejšem kratkem proznom delu - Preobrazbi in Gregorju Samsi se je spraševal dr. Vid Snoj, ki je to delo izbral, kot je dejal, "ker konec letošnjega leta praznuje sto let. Govoriti o duši v Preobrazbi je poseben izziv." Pred obširno prozno analizo Samsove preobrazbe je Snoj opozoril: "Kafkova pripoved nikjer izrecno ne govori o duši, za katero v široko razprostranjenem religijsko-filozofskem izročilu velja, da je v nasprotju s telesom nevidna. V njej se ne pojavi niti beseda 'duša', kaj šele, da bi dobila tematski poudarek." Pa vendarle je Snojevo predavanje govorilo o dogajanju z Gregorjevo dušo v nekaj mesecih življenja vse do njegove smrti na koncu Preobrazbe.

Tudi Jelka Ciglenečki je analizirala dušo v prozih delih in ugotavljala, "da je beseda duša v mlajši generaciji piscev postala skoraj preganjana. Zdi se namreč, da se ob generaciji novih realistov pojavljajo avtorji, ki se v besedilih prej kot k realizmu nagibajo k modernizmu." Kar je govornica s sinagoško analizo tudi preverila.

(PRI)POROČAMO

MARIBOR2012
Evropska prestolnica kulture

Maribor • Murska Sobota • Velenje
Ptuj • Novo mesto • Slovenj Gradec

Unionska dvorana

18.00

Koncert simfoničnega orkestra GŠ Marjana Kozine Novo mesto

Udarnik

18.00

Cinema Komunisto
Projekcija dokumentarnega filma srbske režiserke Mire Turajlić (Srbija, 2010, DVD, 100 min).

Prost vstop

Hiša arhitekture Maribor

18.00

Okrogla miza s predstavitvijo monografije Maribor - jug

Kulturni dom Slovenj Gradec

19.00

Mednarodni festival mlade literature Urška (Urškina sredi - Niko Grafenauer: Skrivnosti)

Fotogalerija Stolp, Maribor

19.00

Glazerjevi nagrajenci - portreti mariborskih umetnikov (otvoritev razstave)

Klub KGB - Lutke Minoriti

21.30

Trash- zabavna tragedija in obenem koncert

Režiser Matija Solce

Izvajalci študenti prvega letnika praške gledališke akademije DAMU: Sára Arnsteinová, Anděla Blažková, Petra Kosková, Pavel Kozohorský, Jan Nedbal, Ivo Sedláček, Jiří Šimek, Michaela Švédová in Daniel Tůma

Kino Udarnik

20.00

Drevo življenja

Projekcija filma (The Tree of Life), ki je morda najbolj zaznamoval filmsko leto 2011. (Terrence Malick, ZDA, 2011, 35 mm, 138 min).

Klub 2012 - Satchmo

20.30

Live jazz jam session (Marko Črnčec, Igor Bezget, Tadej Kampl, Petrušič in drugi)

Velenje - Max klub

20.30

Max klub jazz festival (koncert)

V okviru koncerta "Operation Charlie" nastopajo Robert Jukič (bass/kompozicije), Cene Resnik (tenor saksofon), David Jarh (trobenta), Daniele D'agaro (klarinet/saksofon), Goran Krmac (tuba) in Gašper Bertonec (bobni).

Žlahtno z žlahtnim

(Marjan Laznik) Sabina Cvilak

Koncert del iz znanih
in manj znanih partitur
Mozarta v izvedbi
sopranistke Sabine Cvilak

TONE ŽURAJ

V Unionski dvorani je 2. marca nastopil Komorni orkester Festine z dirigentko Živo Ploj Peršuh in gostjo, sopranistko Sabino Cvilak z deli znanih in manj znanih partitur W.A. Mozarta. Koncert je izzvenel kot dobrodelni v okviru Soroptimist international humanitarnega kluba Maribor.

Projekt Festine vedno pogosteje soustvarja našo aktualno umetniško podobo in postaja v svojem mladostnem kontekstu, kvaliteti in prodornosti svojih sporedov, ki vsebujejo redko izvajana kvalitetna dela, svojevrsten fenomen. Ti mladi umetniki so po svojih hotenjih in vztrajnosti neke vrste otroci Trubarjevi, Prešernovi, Cankarjevi in drugih, ki so ne glede na vložen trud naredili svoje, »da obstanemo« - drugo pa da bo že »bog dal« (če bo). Programska novost koncerta sta bili razen znane Mozartove 40. Simfonije v g- molu in

recitativa in arije iz Figarove svatbe koncertni ariji «Alma grande e nobil core», KV 578 in »Ch'io mi scordi di te - Non temer«, KV 505, katerih izvedb se v Sloveniji ne spomnimo, redke so tudi v tujini.

Sopranistka Sabina Cvilak je v velikopotezni umetniški maniri in z jasno interpretativno predstavo teh nadvse zahtevnih arij enigmatičnega Mozarta ob sijajni tehniki igraje poustvarila dolge pevske linije s kontrastnimi dinamičnimi gibanji (brez vmesnega diha), brez vidnega fizičnega napora - redko slišano (in videno).

Mladi umetniki z dirigentko Živo Ploj Peršuh so ob odgovornem zavedanju kaj imajo na svojih pultih in koga pred seboj na odru dali vse od sebe; tako pri simfoniji (kar se je posebej odražalo v četrtem stavku ter ob zares občutljivi spremljavi solistke - lahko pa bi v ariji "Ch'io mi scordi..." se bolje sledili dinamičnim viškom solistkinih melodičnih linij.

Z mlado pianistko Anastazijo Vezonik, ki je enakovredno orkestru sodelovala v koncertni ariji "Ch'io mi scordi..." (v originalu je spremljava samo klavir) je umetniški dogodek v polni dvorani izzvenel žlahtno ob žlahtnem namenu koncerta.